

Om prosjektet: Børnekultur i det 21. århundrede

Børnekulturens århundrede – en nordisk forskningsfortælling

Indledning

Ved indgangen til det 20. århundrede udgav den svenske kulturkritiker Ellen Key et kampskrift: *Barnets Århundrede*. Overskriften var retten til en barndom med omsorg og beskyttelse, en barndom uden børnearbejde, med skole- og uddannelsesmuligheder, med familiemæssig tryghed og med kunstneriske og kulturelle oplevelsesmuligheder – for alle børn på tværs af køns- og klassemæssige skel. Et socialt manifest og en vision om et samfund, der solidarisk løftede de sociale og kulturelle, socialiserings- og dannelsesmæssige opgaver, alle børn i et moderne industrisamfund havde brug for. Ellen Keys manifest skabte grundlag og rammer for udviklingen af nordisk barndom i det 20. århundrede som del af den nordiske velfærdsmodel, der siden er blevet internationalt berømt og efterspurgt som model.

Ved indgangen til det 21. århundrede er industrisamfundet med dets skrift- og bogkultur på vej væk, videnssamfundet med dets tværkulturelle multimediekultur på vej frem. Kvinder er kommet på arbejdsmarkedet, daginstitutioner og fritidsorganisationer er blevet nødvendige. Vuggestuer, børnehaver, børnehaveklasser institutionaliserer børns hverdagsliv i årene før skolegangen. Fritidsklubber, fritidsordninger og pædagogiske tilrettelagte fritidsaktiviteter skaber nye rammer omkring større børns fritid. Det hele akkompagneres af en mindre medierevolution, der placerer de velkendte bøger i et nyt digitalt multimedielandskab. Tv, video, playstation, spillekonsoller, cd, dvd, computer, internet, mobiltelefon med foto-, sms og e-mailfunktioner erobrer hjemmene og vandrer fra familiernes fællesrum videre til børnenes værelser. De skaber nye muligheder for viden og leg, for produktion og kommunikation på kryds og tværs af fysiske rum og adskilte kontinenter. Barndom er blevet global – og børn tager den i brug.

Udviklingen sår tvivl om det grundlag, det 21. århundredes barndom skal bygges og udvikles på. Ingen – hverken forældre, pædagoger, lærere, bibliotekarer, kunstnere og kunst- og kulturaktører, kulturplanlæggere, kunst- og kulturinstitutioner – er i tvivl om, at opgaverne, retorisk set, er de samme. Der skal stadig beskyttes, socialiseres, uddannes og kunstnerisk og kulturelt udfordres. Det skal stadig ske som led i en nordisk velfærdsmodel, der udjævner sociale forskelle og stiller alle lige. Men hvad indebærer det i et senmoderne multi- og multimediekulturelt samfund? Hvilke nye videns- og dannelsesbegreber kræver det? Hvilke indsigter i børn, børnekultur og børns kultur er nødvendige? Praksis spørger og spørger.

Der er akut behov for det vidensgrundlag, der kan skabe grundlag og nye retningslinjer både i uddannelsessystemet og i praksis. Både de pædagogiske dag- og fritidsinstitutioner, folkeskolen, de kulturelle foreninger og organisationer, kunstnere, kunst- og kulturformidlere efterspørger det. Der er brug, ikke for et manifest, men for en samlet forskningsunderbygget viden, der kan støtte arbejdet i hverdagen og som igen kan sættes nordisk barndom og velfærdstænkning på den internationale, globale dagsorden.

Det er det grundlag, Børnekulturforskere i Norden (BIN-Norden) vil skabe. Ikke længere 'Barnets Århundrede', men Børnekulturens århundrede – en nordisk forskningsfortælling.

Projektets baggrund: tværfaglig vidensdeling

2004 tog Sammenslutningen af Børnekulturforskere i Norden (BIN-Norden) denne udfordring op. Børn og kultur er et tværfagligt forskningsfelt. Diskussioner på tværs af fag kan i presse og medier fremstilles som uenigheder uden egentlig at være det og dermed skabe større rådvildhed i praksis end nødvendigt. Med det overordnede spørgsmål: *Børn & Kultur i det 21. århundrede – hvad ved vi?* bad

BIN forskere fra hele Norden på tværs af fag og forskningstraditioner om at bidrage med forskningsunderbygget viden. Visionen var at dele, diskutere, præcisere, samle og formidle den aktuelle viden, de nordiske forskningsmiljøer har og dermed bidrage til at afbøde tvivl og usikkerheder. Det var en del af visionen samtidig at undersøge, om vi i Norden kan tale om en særlig nordisk profil på dette felt.

De sidste 3 år har BIN-Norden, støttet af Nordisk Ministerråd og Fonden for Dansk-Norsk Samarbejde, derfor afholdt tre sammenhængende konferencer, som har samlet forskere, ph.d-studerende, formidlere og beslutningstagere fra hele Norden:

1. Børn & Kultur – i teori og metode? (Schæffergården, København, december 2005)
2. Børn & Kultur – i samfund? (Lysebu, Oslo, oktober 2006)
3. Børn & Kultur – det æstetiskes betydning? (Hotel Ör, Reykjavik, oktober 2007)

Konferencetemaerne har været tilrettelagt, så alle centrale problemstillinger knyttet til børn, kultur og moderne barndom kunne belyses. Konferencerne har fungeret som faglige mødesteder, hvor forskning blev fremlagt og diskuteret, tilsyneladende uenigheder belyst og hvor centrale fælles problemstillinger blev indkredset og perspektiveret. De har derudover været miljø- og netværksskabende – ikke mindst for ph.d.-studerende fra de få og små forskningsmiljøer.

Målsætningen var at samle den viden, der kunne lægges til grund for en samlet forskningsformidling på det børnekulturelle felt. Derfor har konferencerne været omfattet af en publikationsstrategi. Alle konferencers keynoteoplæg og øvrige mundtlige indlæg er med accept fra oplægsholderne blevet offentliggjort på BIN-Nordens hjemmeside, så de er til gængelige som inspiration også uden for deltagerkredsen. Papers, der er blevet fremlagt på konferencernes workshops, er efterfølgende blevet gennemskrevet til artikler, blevet redigerede og underlagt en peer-review-proces for at sikre den faglige standard. Derefter er de blevet samlet i en konferencerapport, som er blevet publiceret på BIN-Nordens hjemmeside. I starten af 2008 vil der dermed ligge 4 store peer-reviewed rapporter plus en række centrale keynoteoplæg, forelæsninger og opsamlende, forbindende og diskuterende problemstillinger. Dermed er det tværfaglige videndelingsprojekt, der blev aftalt i 2004 og startet med konferencen i 2005, fuldført og det egentlige projekt – den samlede forskningsformidling – kan tage sin begyndelse..

Projektet: Børnekulturens århundrede - en nordisk forskningsfortælling

Fra 2008 står BIN-Norden derfor overfor et stort forskningsformidlingsprojekt. Konferencerne spurgte: Hvad ved vi? Stoffet er indsamlet. Nu skal der gives svar! Den viden, alle nordiske forskere så generøst har bidraget med, skal samles, skrives, redigeres, perspektiveres og formidles nordisk og internationalt i et stort trykt værk. Værket skal oversættes til engelsk. Det har ambition om at blive et hovedværk i nordisk forskningsformidling. Derfor skal der udarbejdes en nordisk og en international formidlingsstrategi. Den nordiske skal sikre, at værket og dets viden når alle de miljøer, der arbejder med børn og kultur – både i praksis og i undervisning. Den internationale skal give værket en plads i internationale forsknings-, undervisnings- og formidlingsmiljøer. Visionen er derfor også at afslutte projektfasen med manér: når værket foreligger sendes det til internationale kolleger. De indbydes sammen med formidlere og beslutningstagere til en afsluttende international konference på den nordiske ambassade i Berlin. Konferencen har som mål at sætte værket til diskussion internationalt. Er der en særlig nordisk profil? Kan den inspirere? Hvordan bidrager den til international forskning i børn og kultur?

Projektets ledelse.

Projektet ledes af forskningsrådsprofessor Beth Juncker, Danmarks Biblioteksskole i samarbejde med BIN-Nordens styregruppe. Styregruppens medlemmer er:

Professor Beth Juncker, Danmarks Biblioteksskole, Danmark (formand og ansvarshavende)
Seniorforsker, dr. art., Jorunn Spord Borgen, NIFU, Norge
Lektor, Ph. d., Anne Banér, Centrum för barnkulturforskning, Stockholms universitet, Sverige

Professor, dr. phil. Dagny Kristjansdottir, Islands Universitet, Ísland
Lektor Henrik Tarp Vang, Dannerseminariet, Danmark
Adjunktprofessor, Ph.d., Liisa Karlsson, Helsingfors Universitet, Finland
Professor Ulf Palmenfelt, Högskolan på Gotland, Sverige
Bevillinger til projektet administreres af Danmarks Biblioteksskoles økonomiafdeling i henhold til gældende bestemmelser for regnskabsførelse og revision. Statsrevisionen står for revisionen.

Værkets opbygning.

Konferencerne, deres temaer og undertemaer bidrager til værkets opbygning, de faglige indspil til dets indhold. Følgende er en arbejdsmodel, der naturligvis kan ændre sig i løbet af arbejdsprocessen. Vejledende omfang er ca. 1600 manussider, 800 tryksider.

Børnekulturens århundrede – en nordisk forskningsfortælling.
Indledning

I. Børn og kultur – i teori og metode.

Forord

Børn & Kultur – kontinuitet og forandring

Udvalgte artikler

Børn & Kultur – børneperspektiv og børns perspektiv

Udvalgte artikler

Børn & Kultur – forskningspolitik og etik

Udvalgte artikler

Sammenkædende linjer og problemstillinger

II. Børn og kultur – i samfund.

Forord

Børn og medborgerskab – demokratisk kultur?

Udvalgte artikler

Institutionalisering af børns hverdagsliv – børns kultur?

Udvalgte artikler

Børn som kompetente brugere – brugskultur?

Udvalgte artikler

Sammenkædende linjer og problemstillinger

III. Børn og kultur – det æstetiskes betydning.

Forord

Det æstetiskes betydning i børnekultur og børns kultur?

Udvalgte artikler

Det æstetiskes betydning i kunst, medier og kultur for børn?

Udvalgte artikler

Sammenkædende linjer og problemstillinger.

IV. Børnekulturens århundrede – en nordisk forskningsfortælling

En nordisk profil

Samlede konklusioner

En ny fortælling om børn og kultur?

Værkets redaktionskomité.

BIN-Nordens styregruppe har nedsat en redaktionskomité. Redaktionskomitéens arbejde styres af Professor Ulf Palmenfelt, Universitetet på Gotland, Sverige. I komitéen sidder: Seniorforsker, dr. art. Jorunn Spord Borgen, NIFU, Norge, professor, dr. phil. Dagny Kristjansdottir, Islands Universitet, adjunctprofessor, ph.d. Liisa Karlsson, Helsingfors Universitet.

Redaktionskomitéen refererer til Professor Beth Juncker og BIN-Nordens styregruppe og arbejder ud fra følgende kommissorium.

Redaktionskomitéens kommissorium.

Det er redaktionskomitéens opgave at forestå alle de processer, der er forbundet med skrivning, komposition, redaktion af værket Børnekulturens århundrede – en nordisk forskningsfortælling. Målet er at aflevere et færdigredigeret, trykforberedt manuskript til BIN-Nordens styregruppe.

Redaktionskomitéen skal:

Udvælge og redigere alle bidrag til værket.

Bestille nyskrevne bidrag, hvis det skønnes nødvendigt.

Sikre alle bidrags faglige kvalitet.

Sikre at alle bidragsydere er indforståede.

Forestå kommunikationen med alle bidragsydere.

Sikre at der nyskrives indledning til værket, forord og sammenkædende linjer og problemstillinger til hvert hovedafsnit plus en samlet perspektiverende og diskuterende konklusion.

Indbyde fagkolleger til at deltage i skrivearbejde, hvis det skønnes nødvendigt.

Udarbejde vejledende standarder for udformning af manuskripter, noter, referencer og litteraturlister.

Redaktionskomitéen skal løbende rapportere om status for arbejdets forløb til BIN-Nordens styregruppe. Statusrapporterne indgår som dagsordenspunkt på styregruppens møder. Manuskriptet afleveres til BIN-Nordens styregruppe, som derefter forestår oversættelse, trykning, publikation og videre formidling.

Projektets faser.

Projektet forløber dermed i fire faser:

1.Redaktionsfasen: maj 2008 – januar 2009. Afsluttes med tryklart nordisk manus.

a.Møde i maj 2008. Arbejdet planlægges, læsning påbegyndes. Værkets skribenter fastlægges. Nye skribenter til artikler, forord, linjer og opsamlinger og afsluttende kapitel udpeges og kontaktes.

Deadlines for nye artikler og for forord og opsamlinger fastlægges. Kontakt til og aftale med oversættere.

b.Møde i september 2008. Arbejdet opsamles, afsluttende fase planlægges

c.Møde i januar 2009 med skribenter og BIN-Nordens styregruppe. Manuskriptet afleveres til oversættelse.

2.Oversættelsesfasen: januar 2009– juni 2009. Afsluttes med tryklart skandinavisk og engelsk manus

a.September – december 2008: lederen af redaktionskomitéen styrer kontakten til oversættere plus kontakten mellem oversættere og skribenter.

b.Juni 2009: det oversatte værk afleveres til BIN-Nordens styregruppe.

3.Publikationsfasen: januar 2009 – oktober 2009. Afsluttes med udgivelse af værket.

a.Januar 2008 – januar 2009: BIN-Nordens styregruppe tager kontakt til forlag og indgår bindende aftaler.

b.Juni 2009: Det oversatte manuskript afleveres til forlag.

c.Juni – oktober 2009: BIN-Nordens styregruppe står for kommunikationen med forlag.

d.Juni - oktober 2009: BIN-Nordens styregruppe udarbejder presse- og formidlingsstrategi

e.Januar – august 2009: BIN-Nordens styregruppe planlægger den internationale konference: temaer, struktur, deltagere, program, invitationer, deadlines for tilmeldinger.

f.Juni 2009: Meddelelse om den internationale konference udsendes bredt.

g.Oktober 2009: Det skandinaviske og engelske værk udkommer. Pressekonference, hvor alle skribenter deltager.

4.Formidlingsfasen: september 2009 – december 2009. Afsluttes med international konference i

Berlin.

- a. Oktober 2009: værket sendes til udvalgte internationale kolleger og netværk.
- b. Oktober 2009: formidlingsstrategien iværksættes nordisk og internationalt.
- c. September 2009: BIN-Nordens styregruppe tager kontakt til Den nordiske Ambassade i Berlin og indgår bindende konferenceaftaler.
- d. September 2009: Endelig invitation til konferencen udsendes.
- e. November 2009. Møde i BIN-Nordens styregruppe om konferenceafvikling.
- f. December 2009/januar 2010: Konferencen åbner i Berlin.
- g. 2010: Værket formidles bredt i Norden.